

**UCHWAŁA NR XLIII/./23
RADY GMINY GRÓDEK**

z dnia 31 stycznia 2023 r.

w sprawie Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Gródek na lata 2023-2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40) w związku z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 i 1700) uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Gródek na lata 2023-2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Gródek.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr XLIII/.../23
Rady Gminy Gródek
z dnia 31 stycznia 2023 r.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Gródek na lata 2023-2025

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
Uzasadnienie wprowadzenia programu	5
Podstawy prawne do realizacji programu	7
CHARAKTERYSTYKA GMINY GRÓDEK.....	8
Położenie	8
Sytuacja demograficzna	8
Infrastruktura kulturalna, rekreacyjna i sportowa	10
Edukacja i wychowanie	11
Organizacje pozarządowe	11
ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY	12
DIAGNOZA SYTUACJI DZIECKA I RODZINY W GMINIE GRÓDEK	13
Pomoc społeczna	13
Problem przemocy w rodzinie	19
Problem alkoholowy wśród rodzin	21
ANALIZA SWOT	22
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU	24
ADRESACI PROGRAMU	27
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	27
SYSTEM MONITORINGU I EWALUACJI PROGRAMU	28
WSKAŹNIKI MONITORINGOWE	28
SPIS RYSUNKÓW	30
SPIS WYKRESÓW	30
SPIS TABEL	31

Wykaz skrótów:

b.d. - brak danych

BP – Biblioteka Publiczna

GCK – Gminne Centrum Kultury

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

MPW – Mobilny Punkt Wsparcia

NGO – (ang. non-government organization) – organizacje pozarządowe

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

UG – Urząd Gminy

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

WPROWADZENIE

Rodzina to podstawowa grupa społeczna, która początkuje wszelkie działania prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa, jest instytucją, która prowadzi do kształtowania tożsamości i postaw młodego człowieka. W niej rodzi się hierarchia wartości, kodeks postępowania, kształtuje się „kręgosłup moralny” dzieci i młodzieży. Rodzina dla każdego człowieka powinna być docelową przystanią, wskaźnikiem, drogowskazem, który podpowie, w którą stronę się kierować. Kształtuje ludzkie postawy i nadaje sens egzystencji człowieka.

Współczesny model rodziny z typu autorytatywnego przekształcił się w typ rodziny partnerskiej. Wskutek wspólnego rozwiązywania codziennych spraw, wspólnych doświadczeń małżonków, kształtuje się między nimi partnerski styl wzajemnych interakcji. Małżonkowie posiadają równe prawa i obowiązki. Kobieta i mężczyzna stają się równorzędnymi partnerami pod względem wykształcenia, pozycji społecznej, zainteresowań społecznych¹. Według Żebrowskiego zmiany w strukturze wewnętrznej rodziny obejmują trzy zasadnicze elementy: zmianę pozycji i ról małżonków, zmianę pozycji dziecka w rodzinie, proces autonomizacji jednostki².

Główną przyczyną kształtowania się modelu partnerskiego w rodzinie jest wzrost niezależności ekonomicznej i psychicznej kobiet. To kobiety jako matki podejmują pracę zawodową, dążą do samorealizacji, niezależności. Rozwijają swoje pasje i zainteresowania. Często jest tak, że nie poświęcają całej swojej uwagi i czasu tylko i wyłącznie na wychowanie dzieci i dbanie o dom. Mężczyźni nie są już tylko jedynymi żywicielami rodziny, ale uczestniczą w pracach domowych oraz w opiece i wychowaniu dzieci. Te dynamiczne zmiany, których aktualnie doświadczamy, spowodowały destabilizację niektórych rodzin. Pojawiają się: niezaradność życiowa członków rodziny, niewydolność wychowawcza rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, problemy opiekuńczo-wychowawcze, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niski poziom kulturalny oraz moralny dorosłych, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców, przemoc. W tym miejscu nie można pominąć również sytuacji związanej z pandemią koronawirusa, jej negatywne skutki odbiły się niekorzystnie na całych rodzinach a szczególnie na dzieciach i młodzieży. Wprowadzone obostrzenia a przede wszystkim

¹ Cudak S., Wybrane cechy współczesnego modelu życia małżeńskiego i rodzinnego, [w:] Pedagogika rodziny, red. S. Cudak, Kielce, s. 7.

² Żebrowski J., Współczesne przeobrażenia w funkcjonowaniu rodziny polskiej, [w:] Rodzina polska na przełomie wieków. Przeobrażenia, zagrożenia, patologie, red. J. Żebrowski, Gdańsk 2001, s. 23.

izolacja wpłynęła na pogłębiające się konflikty wewnątrzrodzinne, wzrost nadmiernego sięgania po alkohol lub inne substancje psychoaktywne. Ta sytuacja negatywnie odbiła się na zdrowiu psychicznym. Spowodowała wiele innych konsekwencji wpływających na zaburzenie ładu rodzinnego. Z tego powodu coraz więcej rodzin i dzieci wymaga specjalistycznego wsparcia i zaangażowania wielu instytucji w przezwyciężeniu powstałych dysfunkcji. Poszukując prób pomocy dziecku skupiamy się nie tylko na ich problemach, ale także na problemach jego rodziny.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem oraz być spójne i zgodne z jej potrzebami. Rodziny dysfunkcyjne muszą być objęte stałym monitoringiem przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają z nimi kontakt. Ponadto wymagają podejmowania działań na ich rzecz w oparciu o sprecyzowany plan działania. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz jej własną aktywnością oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej i prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompetentną i obiektywną.

Uzasadnienie wprowadzenia programu

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnych 3-letnich programów wspierania rodziny.

Celem Programu jest zaplanowanie i podjęcie działań w zakresie pomocy rodzinom przeżywającym różnego typu trudności zakłócające lub uniemożliwiające prawidłowe wypełnianie podstawowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz stworzenie spójnego i skutecznego systemu pomocy dla rodzin. W świetle założeń ustawy, pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, aby zarówno

działania, jak również decyzje względem rodziny i jej członków były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji, tj. pomocy społecznej, szkoły, sądu, policji itp.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

1. opracowanie i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienia w nich miejsc dla dzieci;
4. finansowanie:
 - a) podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy ponoszonych przez rodziny wspierające;
5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalne placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
6. sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie;
7. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Mając na względzie powyższe uregulowania oraz zasadę dobra dziecka i jego rodziny opracowano Program Wspierania Rodziny Gminy Gródek na lata 2023-2025.

Podstawy prawne do realizacji programu

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej jest najważniejszym aktem prawnym regulującym wszystkie aspekty życia członków naszego społeczeństwa. To akt prawny najwyższej wagi, któremu powinny być podporządkowane ustawy i rozporządzenia dotyczące różnych sfer życia społecznego. Realizacja polityki wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej opiera się na następujących aktach prawnych:

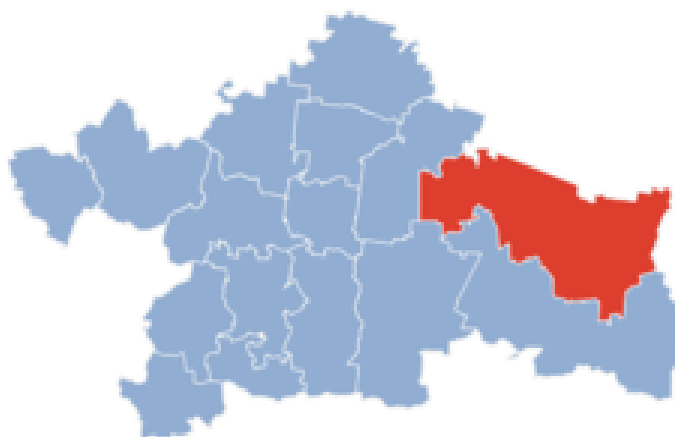
1. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm).
2. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm).
3. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 z późn. zm.).
4. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.).
5. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.).
6. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.).
7. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2022 r. poz. 1577 z późn. zm.).
8. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329 z późn. zm.).
9. ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.).
10. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 615 z późn. zm.)
11. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2022 r. poz. 1205 z późn. zm.)
12. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1744),
13. ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1327 z późn. zm.).

CHARAKTERYSTYKA GMINY GRÓDEK

Położenie

Gmina Gródek jest gminą wiejską położoną w województwie podlaskim, w powiecie białostockim. Teren Gminy od strony wschodniej wyznacza rzeka Świsłocz, która tworzy granicę Polski z Republiką Białorusi i zarazem zewnętrzną granicę Unii Europejskiej. Gmina Gródek graniczy z gminami: Michałowo, Zabłudów, Supraśl, Szudziałowo i Krynki. Przez gminę przebiega droga krajowa E 65, która łączy Białystok z Mińskiem przez przejście graniczne w Bobrownikach. Siedziba administracyjną Gminy jest Gródek, które współtworzą ją wraz z 46 miejscowościami. Powierzchnia Gminy Gródek wynosi 430,6 km², co stanowi 14,43 % powierzchni powiatu i 2,93 % powierzchni województwa. Jest największą pod względem powierzchni gminą w powiecie białostockim.

Rysunek 1. Położenie Gminy Gródek na mapie powiatu białostockiego

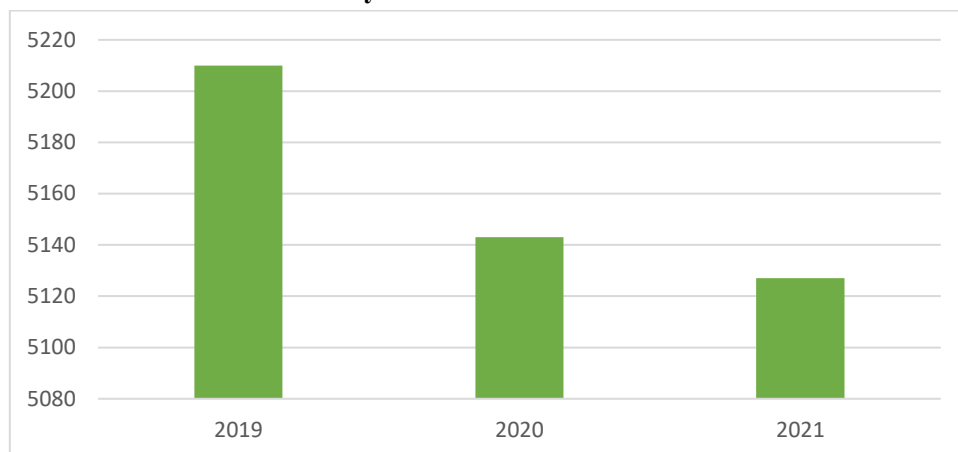
Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.wikimedia.org

Sytuacja demograficzna

Aktualnie gminę zamieszkuje 5 029 osób (stan na dzień 31.12.2022 roku). Na przestrzeni ostatnich lat liczba mieszkańców ulega z roku na rok zmniejszeniu. Dla porównania w 2021 roku Gminę zamieszkiwało 5 127 osób, a w 2019 roku 5 210 osób.

Na terenie gminy zauważalne jest duże zróżnicowanie miejscowości pod względem liczby mieszkańców. Największą liczebnością charakteryzują się miejscowości: Gródek, Waliły-Stacja, Załuki, Wiejki i Waliły-Dwór, Zarzeczany, Bobrowniki i Waliły. Natomiast najmniej liczebne są wsie Wyżary (1 os.), Waliły-Osada (2 os.), Gobiaty (4 os.), Jaryłówka (4 os.), Glejsk (7 os.), Zasady (8 os.) i Narejki (9 os.).

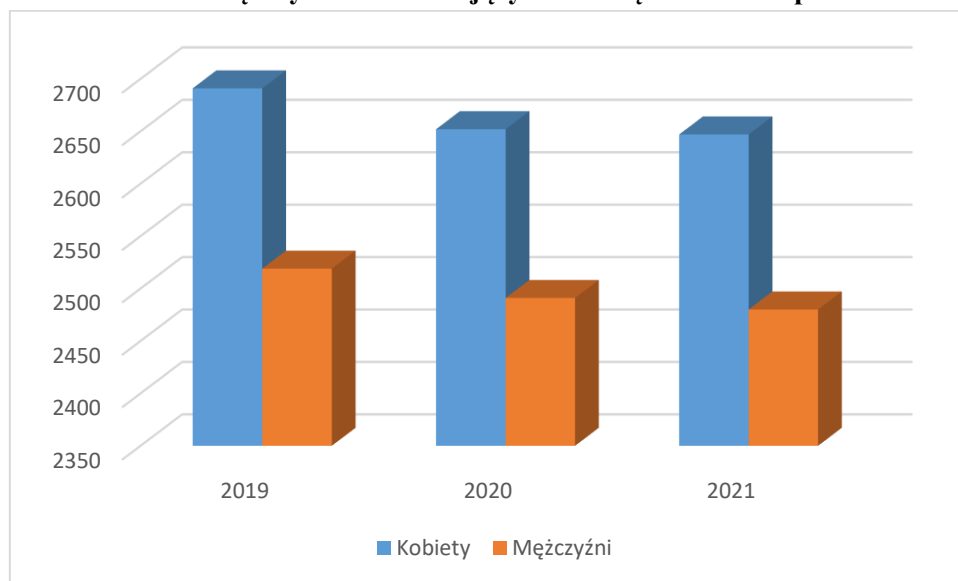
Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Gródek w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2021, 2020 i 2019

Liczba mężczyzn zamieszkujących Gminę Gródek była w 2021 roku mniejsza od liczby kobiet – stanowiły 51,63 % ogólnej liczby ludności (2 647 kobiet) , natomiast mężczyźni 48,37% (2 480 mężczyzn).

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Gminę Gródek na przestrzeni 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2021, 2020 i 2019

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych (w 2021 r. 38 dzieci), a liczbą zgonów (w 2021r. zmarło 92 osoby). Od kilku lat przyrost naturalny w Gminie Gródek jest ujemny.

Tabela 1. Przyrost naturalny w Gminie Gródek na przestrzeni lat 2019-2021

Lp.	Wyszczególnienie	2019	2020	2021
1.	Urodzenia żywe	46	54	38
2.	Zgony	99	104	92
3	Przyrost naturalny	-53	-50	-54

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2021, 2020 i 2019

Struktura ludności w Gminie Gródek według ekonomicznych grup wieku w 2021 roku przedstawiała się następująco:

- 17,65 % mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym – do 18 roku życia;
- 56,25 % mieszkańców w wieku produkcyjnym – dla kobiet między 19-60 rokiem życia, a dla mężczyzn 19-65 rokiem życia;
- 26,10 % mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.

Na przestrzeni lat 2019-2021 dostrzegalny jest wzrost udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. W przypadku udziału osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym dostrzegalne są niewielkie wahania.

Poniższa tabela prezentuje ekonomiczne grupy wiekowe w Gminie Gródek.

Tabela 2. Udział ludności Gminy Gródek według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w lata 2019-2021

Lp.	Wyszczególnienie	2019	2020	2021
1.	Wiek przedprodukcyjny (%)	16,77	17,21	17,65
2.	Wiek produkcyjny (%)	56,43	57,03	56,25
3.	Wiek poprodukcyjny (%)	26,85	25,76	26,10

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2021, 2020 i 2019

Infrastruktura kulturalna, rekreacyjna i sportowa

Działalność kulturalna w Gminie realizowana jest w głównej mierze przez Gminne Centrum Kultury w Gródku. Jest samorządową instytucją kultury i służy rozwojowi i zaspokajaniu potrzeb kulturalnych mieszkańców. Placówka animuje czas wolny lokalnej społeczności organizując m.in. imprezy kulturalne, skierowane do dzieci i młodzieży, ale i osób dorosłych.

Zadania w zakresie zaspokajania i rozwijania potrzeb czytelniczych, oświatowych, kulturalnych i informacyjnych prowadzi Gminna Biblioteka w Gródku. Placówka oprócz

swojej podstawowej działalności również angażuje się w różnego rodzaju inicjatywy lokalne organizowane na terenie Gminy.

Zadania w zakresie sportu na terenie Gminy realizują: Uczniowska Szkołka Sportowa „Gryfik” w Gródku oraz Uczniowski Klub Sportowy Gródek. Ich głównym celem jest organizowanie wydarzeń kulturalno-sportowych oraz wspieranie inicjatyw społeczności lokalnej.

Edukacja i wychowanie

Baza oświatowa na terenie Gminy Gródek składa się z następujących placówek:

- Szkoła Podstawowa im. Partyzantów Braci M. i A. Chrzanowskich w Gródku,
- Przedszkole Samorządowe w Gródku oraz punkt przedszkolny w Załukach,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Załukach.

Opiekę nad dziećmi do lat 3 sprawuje powstały w 2022 roku Klubik Malucha „Magiczny Ogród”

W roku szkolnym 2022/2023 w szkole podstawowej naukę rozpoczęło 280 uczniów, natomiast w roku szkolnym 2021/2022 – 313 uczniów. Oznacza to spadek o 10,54 %.

W Przedszkolu Samorządowym w Gródku od 1 września 2022 roku edukację przedszkolną rozpoczęło 111 dzieci, a punkcie przedszkolnym w Załukach – 25 dzieci.

Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe to podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku³. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizację grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”⁴.

Na terenie Gminy Gródek funkcjonują organizacje pozarządowe, w tym działające na rzecz wspierania i integracji rodzin oraz dzieci i młodzieży. Gmina podejmuje szeroką współpracę z sektorem pozarządowym, w 2021 roku obejmowała ona zarówno finansową i pozafinansową formę współpracy, w szczególności:

- zlecanie organizacjom realizacji zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie, w formie wspierania wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji;
- wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności;
- konsultowanie z organizacjami projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących ich działalności statutowej;

³ <https://poradnik.ngo.pl/>

⁴ Oniszczyk J., Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

- nieodpłatne udostępnianie obiektów sportowych oraz innych obiektów użyteczności publicznej;
- informowanie o potencjalnych źródłach finansowania i zasadach udzielania dotacji;
- tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym – uczestnictwo w pracach komisji konkursowej;
- publikacje informacji w gazecie lokalnej „Wiadomości Gródeckie - Haradockije Nawiny”;
- prowadzenie bazy danych organizacji działających na terenie Gminy oraz udostępnianie wykazu na stronie internetowej Gminy Gródek;
- sprawowanie patronatu Wójta Gminy nad konkursami, fundowanie nagród, promocja konkursów⁵.

Współpraca finansowa Gminy z organizacjami pozarządowymi realizowana była poprzez powierzenie i wsparcie realizacji zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie i dofinansowanie ich realizacji. W 2021 roku w ramach ogłoszonego otwartego konkursu ofert obejmującego zadanie w zakresie popularyzacji, organizacji i prowadzenia zajęć sportowych dotację otrzymały: Uczniowski Klub Sportowy „UKS Gródek”, Uczniowska Szkoła Sportowa „Gryfik” oraz Gródecki Klub Sportowy „GKS Gródek”. W 2021 roku Gmina przyznała dotację na realizację zadania w tzw. trybie uproszczonym trzem organizacjom, tj.: Towarzystwu Przyjaciół Ziemi Gródeckiej, Stowarzyszeniu Aktywny Senior oraz Gródeckiemu Klubowi Sportowemu „GKS Gródek”.

ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY

Do istotnych zasobów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, z których wsparcia mogą korzystać mieszkańcy Gminy Gródek to:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gródku,
- Urząd Gminy w Gródku,
- Posterunek Policji w Gródku,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Punkt Konsultacyjny oraz Mobilny Punkt Pomocy
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Szkoła Podstawowa w Gródku
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Załukach,
- Przedszkole Samorządowe w Gródku,
- Ośrodek Zdrowia w Gródku
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Białymstoku,
- Gminne Centrum Kultury w Gródku,

⁵ Raport o stanie Gminy Gródek za 2021 rok.

- Biblioteka Publiczna w Gródku,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

Do zasobów osobowych działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz wspierania rodziny w Gminie Gródek można zaliczyć:

- pedagoga i psychologa zatrudnionych w placówce oświatowej,
- pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- funkcjonariuszy Policji,
- sędziów, prokuratorów oraz kuratorów sądowych i społecznych,
- pracowników placówki ochrony zdrowia.

DIAGNOZA SYTUACJI DZIECKA I RODZINY W GMINIE GRÓDEK

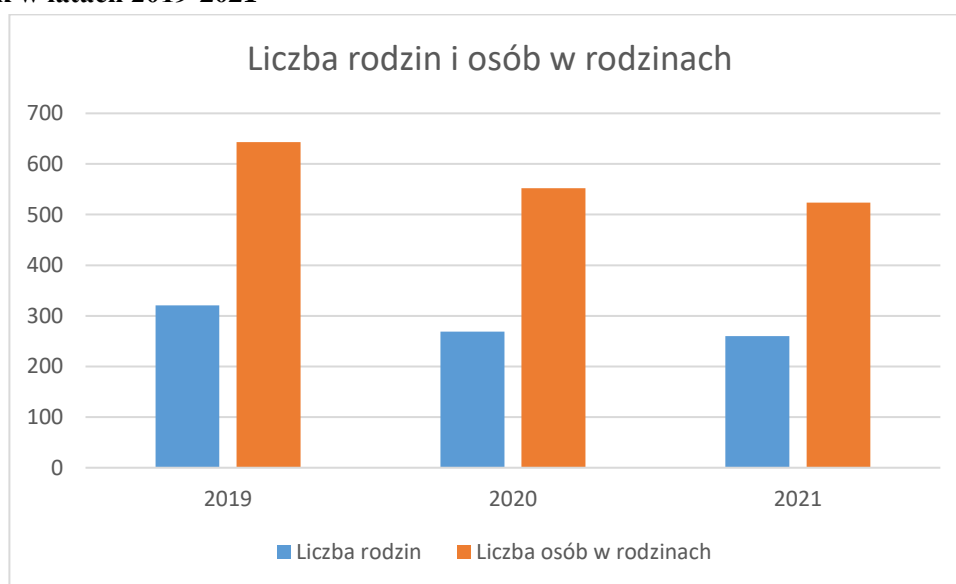
Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gródku.

Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Gródek uległa znacznemu spadkowi. W 2021 roku skorzystało z niej 260 rodzin – to o 19% mniej niż w 2019 roku. W stosunku do 2019 roku zmniejszyła się również liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej.

Wykres 3. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Gródek w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2021, 2020 i 2019

Jednym z bardzo istotnych zadań realizowanych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gródku, a wynikających z art. 45 ust. 1-4 ustawy o pomocy społecznej jest świadczenie usług w formie pracy socjalnej. W 2021 roku pracą socjalną objęto 253 rodziny, w 2020 roku – 252, natomiast w 2019 roku – 289 osób. Na przestrzeni analizowanych lat liczba rodzin objętych pracą socjalną uległa zmniejszeniu – w 2021 rok w porównaniu do 2019 o 36 rodzin. Wskaźnik pracy socjalnej, czyli stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100 % w 2021 roku wyniósł 124,02 %.

Tabela 3. Liczba rodzin objętych pracą socjalną w Gminie Gródek oraz wskaźnik pracy socjalnej na przestrzeni lat 2019-2021

Wyszczególnienie	2019	2020	2021
Liczba rodzin	289	252	253
Wskaźnik pracy socjalnej (%)	124,03	116,13	124,02

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2021, 2020 i 2019

W 2021 roku najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną były kolejno: ubóstwo (163 rodziny), bezrobocie (111 rodzin), niepełnosprawność (85 rodzin), długotrwała lub ciężka choroba (83 rodziny). Szczegółowe dane w zakresie powodów udzielania świadczeń w 2021 roku przedstawia tabela nr 4.

Tabela 4 . Powody przyznawania pomocy społecznej w 2021 roku

Lp.	Powody udzielania pomocy i wsparcia	Liczba rodzin
1.	Ubóstwo	163
2.	Bezrobocie	111
3.	Niepełnosprawność	85
4.	Długotrwała lub ciężka choroba	82
5.	Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	53
	W tym: rodziny niepełne	12
	Rodziny wielodzietne	9
6.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	27
7.	Alkoholizm	8
8.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5
9.	Bezdomność	4

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

GOPS w Gródku świadczy różnorodną pomoc dla rodzin zamieszkałych na terenie Gminy. W 2021 roku zostało przyznanych łącznie 11 106 świadczeń rodzinom bezdzietnym, 110 świadczeń rodzinom posiadającym jedno dziecko, 1021 świadczeń rodzinom z dwójką dzieci, 537 świadczenia rodzinom z trójką dzieci oraz 503 świadczenia rodzinom z czwórką lub większą liczbą dzieci. Szczegółowe dane w zakresie liczby przyznanych świadczeń niepieniężnych oraz pieniężnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5 . Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2021 roku

Lp.	Typ rodziny	Ogółem	Świadczenia pieniężne	Świadczenia niepieniężne
1.	Bez dzieci	11 106	1 670	9 436
2.	Jedno dziecko	110	6	104
3.	Dwoje dzieci	1 021	77	944
4.	Troje dzieci	537	51	486
5.	Czworo i więcej dzieci	503	32	471

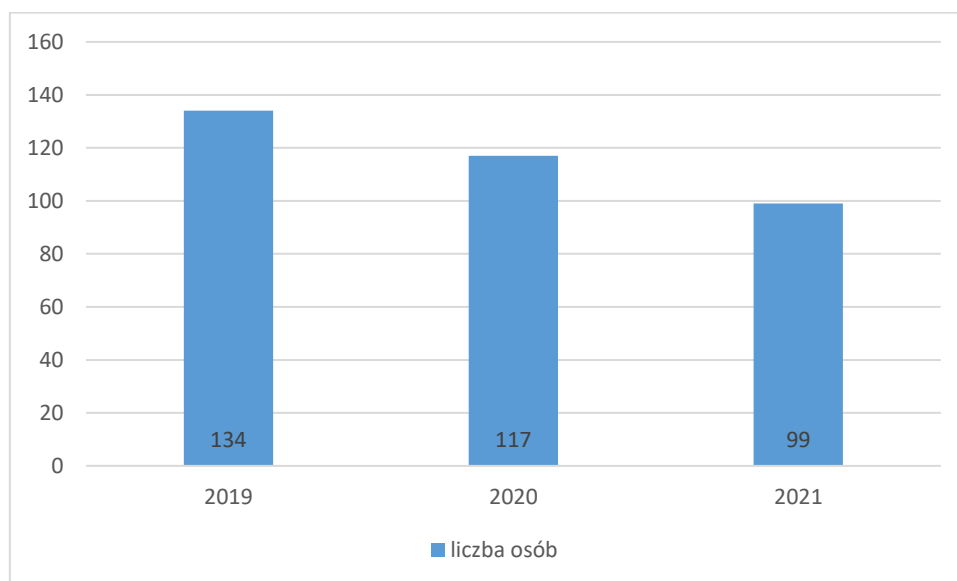
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Analizując powyższą tabelę można zauważyć, iż zdecydowaną przewagę w liczbie otrzymywanych świadczeń w 2021 roku miały rodziny bezdzietne, a z kolei na drugim miejscu znajdowały się rodziny posiadające dwoje dzieci.

Do najczęstszych form pomocy skierowanych bezpośrednio dla dzieci należą: posiłki, zasiłki rodzinne oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

W 2021 roku pomocą w formie posiłku w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu” objętych było 99 dzieci. Dożywianie dzieci i młodzieży było realizowane w Szkole Podstawowej w Gródku, Przedszkolu Samorządowym w Gródku oraz punkcie przedszkolnym w Załukach, Niepublicznej Szkole Podstawowej w Załukach oraz w 8 placówkach oświatowych spoza gminy. Poniższy wykres przedstawia liczbę dzieci i młodzieży korzystających z pomocy w formie posiłku w ramach Programu.

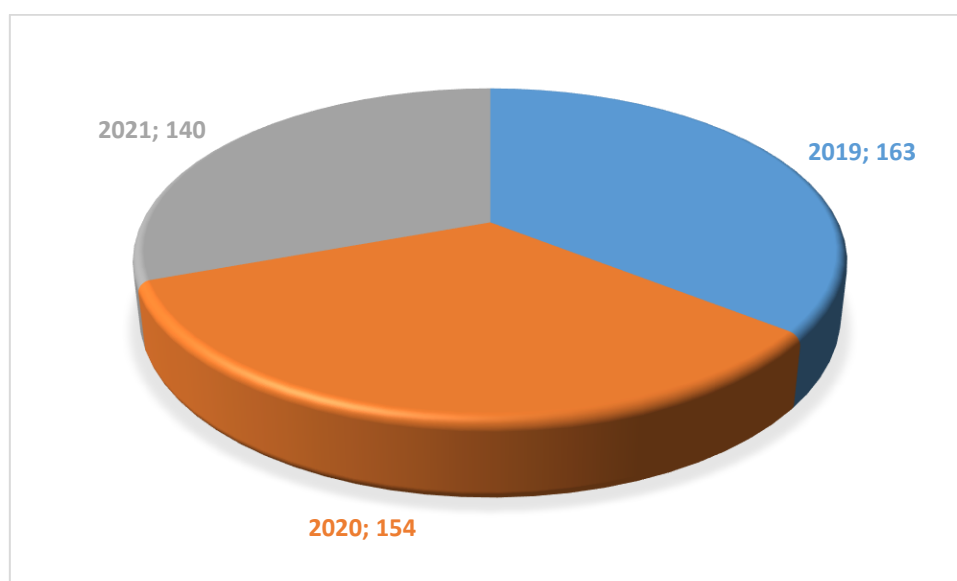
Wykres 4 . Liczba dzieci i młodzieży korzystających z posiłku w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2021, 2020 i 2019

Kolejny wykres przedstawia średniomiesięczną liczbę rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2019-2021. Należy zauważyć, że z tych świadczeń w 2021 roku korzystało 140 rodzin, czyli o 23 rodziny mniej niż w 2019 roku. W latach 2019 – 2021 jest widoczny systematyczny spadek średniomiesięcznej liczby rodzin korzystających z tego świadczenia.

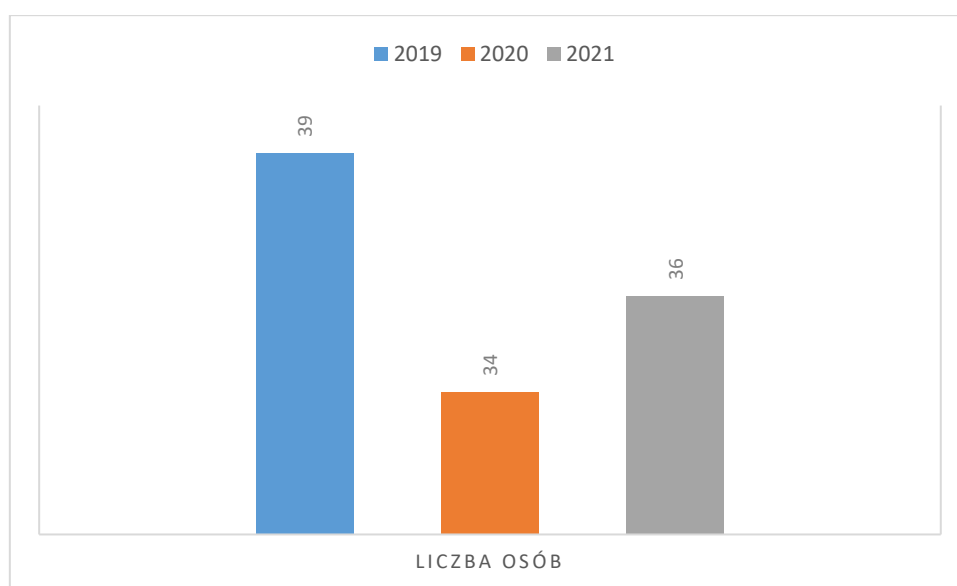
Wykres 5. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do otrzymywania alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenie przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 900,00 zł i przysługuje w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyżej niż 500,00 zł. W 2021 roku skorzystało 36 osób i w porównaniu do lat ubiegłych można zauważyć nieznaczny spadek liczby osób korzystających z tego świadczenia. Powyższe dane zostały przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres 6. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Nie wszystkie rodziny są w stanie pełnić odpowiednio funkcje opiekuńczo-wychowawcze i z tego względu dzieci zostają umieszczane w pieczy zastępczej. W 2021 roku Gmina Gródek poniosła odpłatności za pobyt 4 dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na łączną kwotę 12 118,25 zł. Dwoje dzieci przebywało w rodzinach zastępczych i dwoje w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Tabela 6. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz kwota odpłatności w latach 2019-2021

Lp.	Wyszczególnienie	2019	2020	2021
1.	Liczba dzieci	1	1	4
2.	Kwota odpłatności (w zł)	5 688	6 312	12 118

Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku w roku 2019, 2020 i 2021.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gródku zatrudniony jest 1 asystent rodziny. W 2021 roku w ramach realizacji ustawowego zadania prowadził on pracę z 7 rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, w których wychowywało się 20 dzieci.

Mieszkańcy Gminy mogą korzystać ze wsparcia na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”. Celem Programu jest udzielanie pomocy kobietom w ciąży zagrożonej, a także dzieciom, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie, bądź nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, powstałą w okresie prenatalnym. Świadczenie przysługuje jednorazowo, w wysokości 4 000 zł jednemu z rodziców, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu dziecka. W 2021 roku nie zaistniała potrzeba skorzystania z zasiłku przez rodziny z terenu Gminy Gródek.

W 2021 roku nie było rodzin wspierających, takich które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych poprzez udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego.

Rodziny z Gminy Gródek korzystają z Programu „Karta Dużej Rodziny”, który przysługuje niezależnie od dochodu rodzinom z co najmniej trójka dzieci. Karta oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień, a jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, sportowej czy rekreacyjnej. W 2021 roku wydano 26 kart.

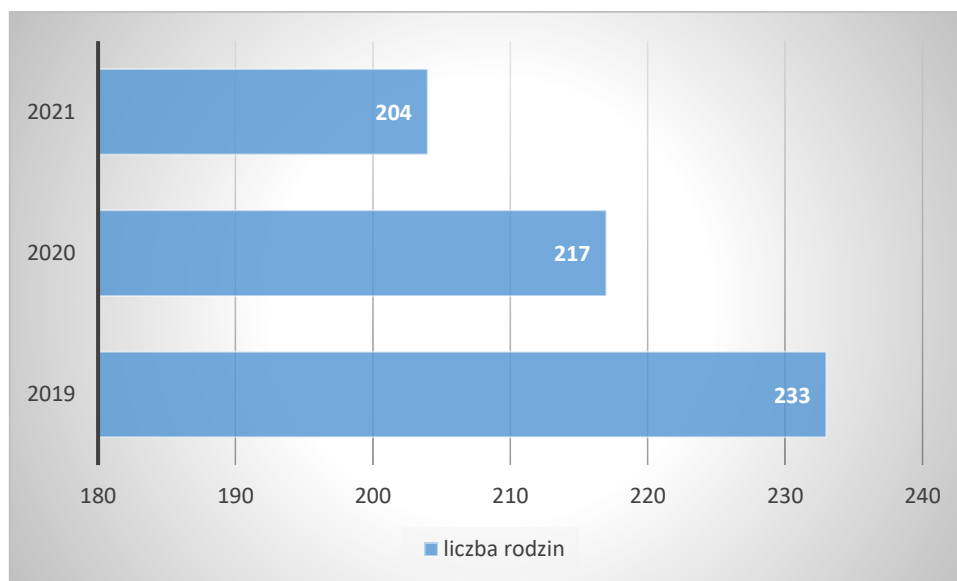
Tabela 7. Liczba rodzin korzystających z Karty Dużej Rodziny

Lp.	Rok	Liczba wniosków	Liczba kart wydanych	Liczba rodziców	Liczba dzieci
1.	2019	43	92	63	19
2.	2020	19	27	13	14
3.	2021	12	26	15	11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego

Większość potrzeb i problemów występujących w rodzinach pracownicy socjalni określają w trakcie przeprowadzania wywiadu środowiskowego. Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w okresie od 2019 do 2021 roku.

Wykres 7. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

W 2021 roku pracownicy socjalni przeprowadzili wywiady środowiskowe z 204 rodzinami, natomiast w 2019 roku 233. Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe ulegała spadkowi, co wiąże się z sytuacją demograficzną.

Rodziny z terenu Gminy Gródek mogą skorzystać ze specjalistycznego poradnictwa świadczonego przez psychologa w ramach Mobilnego Punktu Wsparcia (raz w tygodniu w środy). Oferowana jest również nieopłatna pomoc prawna w punkcie nieopłatnej pomocy prawnej w Białymstoku przy ul. Słonimskiej 15/1 oraz z pomocy psychologa w Powiatowym Ośrodku Interwencji Kryzysowej funkcjonującym w ramach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku. Każdą wizytę należy umówić telefonicznie.

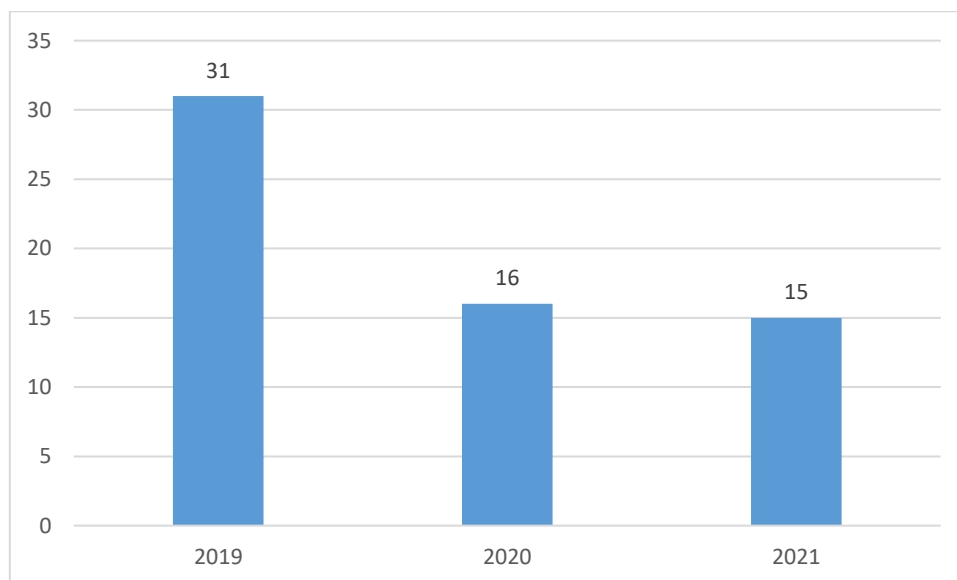
Problem przemocy w rodzinie

Określenie skali zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne. Występowanie przemocy domowej często jest problemem wstydlivym i statystyka w pełni nie odzwierciedla powagi problemu. Osoby, które doświadczają przemocy często nie chcą

mówić o swoim problemie ze względu na strach, poczucie winy, obawę przed osądzeniem ze strony rodziny czy też społeczności lokalnej.

Poniżej zostały przedstawione dane dotyczące ilości sporządzonych w Gminie Gródek „Niebieskich Kart – A” w latach 2019 – 2021.

Wykres 8. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” w latach 2019-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego

oraz dane ilościowe sporządzonych kart w rozbiciu na poszczególne instytucje. Wszystkie dane opierają się na danych Zespołu Interdyscyplinarnego.

Tabela 8. Liczba założonych „Niebieskich Kart” przez poszczególne instytucje

ROK	INSTYTUCJA ZAKŁADAJĄCA „NIEBIESKĄ KARTE”					RAZEM
	POLICJA	GOPS	OŚWIATA	SŁUŻBA ZDROWIA	GKRPA	
2019	26	4	1	0	0	31
2020	13	2	1	0	0	16
2021	8	7	0	0	0	15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego

Sprawcami przemocy w rodzinie najczęściej są osoby najbliższe - w przypadku osób dorosłych małżonkowie i partnerzy, w odniesieniu do dzieci – rodzice. W przypadku przemocy wobec dorosłych najczęstszą okolicznością towarzyszącą atakom agresji jest alkohol. Najczęściej stosowaną formą przemocy w rodzinie była przemoc fizyczna

i psychiczna wobec współmałżonka lub partnera. Jak wynika z tabeli procedurę „Niebieskiej Karty” najczęściej wszczynają policjanci, potem pracownicy socjalni, a w pojedynczych przypadkach szkoła.

W 2021 roku została przeprowadzona diagnoza problemów społecznych Gminy Gródek, w której m.in. badany był problem przemocy wśród dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży. Badania zostały przeprowadzone w miesiącach wrzesień – listopad 2021 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 354 mieszkańców gminy (200 osób dorosłych i 154 uczniów szkoły podstawowej).

Wśród osób dorosłych 58,50 % stanowiły kobiety, zaś 41,50 % mężczyźni. Największą część badanej grupy to osoby w wieku 36-45 lat (26,50 %) oraz 46-55 lat (23,50%), 19,50 % badanej grupy to osoby w wieku od 26-35 lat oraz w wieku 56 do 65 (11,50 %).

W przypadku wykształcenia największa część osób badanych posiada wykształcenie wyższe (45,50%), 35,50% wykształcenie średnie lub pomaturalne, 17,00% z wykształcenie zawodowym i 2,00% osób ankietowanych ma wykształcenie podstawowe.

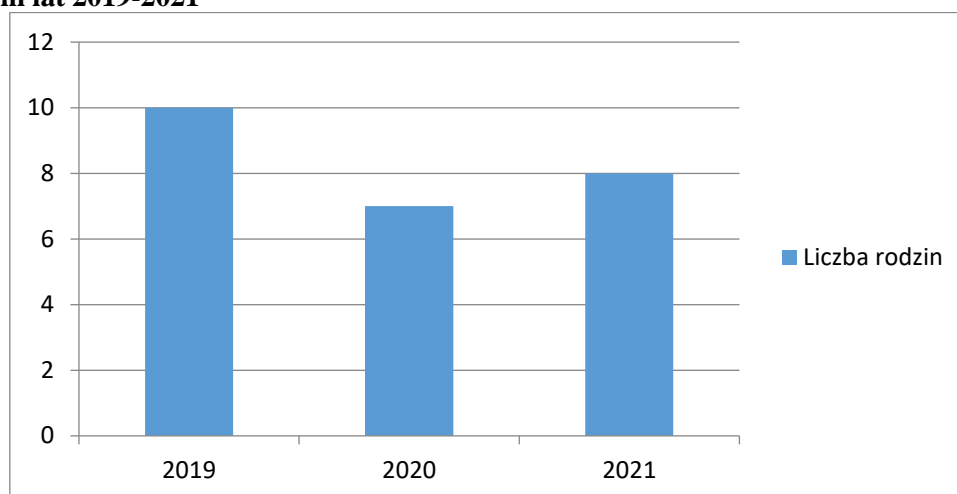
W badaniu problemów społecznych młodzieży w Gminie Gródek wzięło udział 154 uczniów z jednej szkoły podstawowej, gdzie 55,19 % to chłopcy i 44,81 % to dziewczynki. Młodzi respondenci byli w wieku 8-10 lat (20,13%), 11-12 lat (35,06 %), 13-14 lat (40,91 %) oraz z wieku 15-16 lat (3,90 %).

Z przeprowadzonych badań wynika, iż 74,50% ankietowanych mieszkańców przyznało, iż problem przemocy w rodzinie występuje na terenie Gminy Gródek. Ponadto mieszkańcy przyznają również, że zdarza się iż zostają oni osobą doświadczającą przemocy (27,00%).

Problem alkoholowy wśród rodzin

W 2021 roku z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 8 rodzin. Alkoholizm jako powód udzielania pomocy i wsparcia w omawianym roku znajdował się na siódmym miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących z tego powodu pomoc. W latach 2019-2021 z pomocy i wsparcia z powodu narkomanii nie korzystała żadna rodzina z terenu Gminy.

Wykres 9. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku w roku 2019, 2020 i 2021.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom w Gminie odgrywają działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w ramach przysługujących jej uprawnień. W ramach komisji został powołany Zespół do spraw Prowadzenia Działań Wynikających z Instytucji Prawnej Zobowiązania do Leczenia.

W ramach przysługującym im uprawnień w 2021 roku członkowie Zespołu przeprowadzili rozmowy z 9 osobami uzależnionymi od alkoholu. Jednocześnie w omawianym roku Zespół podjął czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec 5 osób i w przypadku 4 osób, wystąpił do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. Liczba osób uzależnionych, z którymi odbyto rozmowy na przestrzeni lat 2019-2021 utrzymywała się na względnie stałym poziomie.

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest to metoda analizy strategicznej pozwalająca skonfrontować ze sobą pozytywne i negatywne czynniki wewnętrzne oraz zewnętrzne. Polega na podzieleniu zebranych informacji na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- S (Strengths) – mocne strony: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę;
- W (Weaknesses) – słabe strony: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę;
- O (Opportunities) – szanse: wszystko to co stwarza szansę korzystnej zmiany;
- T (Threats) – zagrożenia: wszystko to co stwarza niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. • Aktywna współpraca instytucji działających na rzecz rodziny. • Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny. • Dobre rozeznanie środowiska lokalnego m.in. przez pracowników służb pomocy społecznej, pedagogów szkolnych. • Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego działającego na rzecz przeciwdziałania przemocyw rodzinie. • Baza instytucji wspierających rodzinę (w szczególności: policja, sąd, GOPS, PCPR, organizacje pozarządowe). • Profesjonalna praca służb pomocy społecznej. • Możliwość podjęcia zatrudnienia przez młodych rodziców, za sprawą funkcjonowania klubiku malucha. • Funkcjonowanie placówek oświatowych i kulturalnych na terenie gminy. • Oferty sportowe i baza lokalowa (boiska Orlik). • Funkcjonowanie placówek służby zdrowia na terenie gminy. • Funkcjonowanie na terenie gminy świetlic wiejskich. • Funkcjonowanie biblioteki publicznej oraz filii w Załukach. • Funkcjonowanie punktu konsultacyjnego, mobilnego punktu pomocy oraz poradnictwa (m.in. prawnik, psycholog). • Praca asystenta rodziny (pomoc rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych). • Realizowanie programu „Karta Dużej Rodziny”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby mieszkańców na przestrzeni ostatnich lat. • Utrzymujący się ujemny przyrost naturalny na przestrzeni ostatnich lat. • Wzrost kosztów ponoszonej odpłatności za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej. • Występowanie przemocy rówieśniczej w szkołach. • System prawny (zbyt niskie kryterium dochodowe uprawniające do otrzymania świadczeń socjalnych i świadczeń rodzinnych). • Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucanie autorytetu szkoły/nauczyciela. • Bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie. • Niska świadomość rodziców w rodzinach dysfunkcyjnych dotycząca kwestii edukacyjnych i wychowawczych. • Bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach z dysfunkcjami. • Bierna postawa wobec problemów występujących w rodzinie, niechęć do nawiązywania współpracy z placówkami niosącymi pomoc w tym zakresie. • Wyuczona bezradność i roszczeniowość, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej (głównie finansowej) i brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Polityka państwa przyjazna rodzinom. • Spadek bezrobocia. • Zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych. • Współpraca rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu własnych problemów życiowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zanik więzi, tradycji rodzinnych, „pęd życia”. • Wzrost kosztów utrzymania rodzin. • Rozszerzenie zjawisk patologicznych (przemoc, narkomania, hazard, alkoholizm i inne uzależnienia). • Zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-

<ul style="list-style-type: none"> • Pozyskiwanie środków zewnętrznych na aktywizację zawodową i społeczną osób w rodzinach zagrożonych wykluczeniem społecznym. • Ustanawianie rodzin wspierających. • Podnoszenie kwalifikacji przez asystenta rodziny. • Edukacja rodziców, w szczególności poprzez radzenie sobie ze stresem, agresją, bezradnością, zarządzanie budżetem domowym. • Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę. • Zwiększenie środków finansowych w obszarze pomocy społecznej, edukacji i wychowania. • Zwiększenie i zróżnicowanie bezpłatnych ofert kulturalnych. • Realizowanie programów profilaktycznych promujących zdrowy styl życia. • Rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym. 	<p>wychowawczych przez rodziców.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko „dziedziczenia biedy”. • Uzależnienie członków rodziny od alkoholu, środków odurzających, internetu. • Ograniczanie środków finansowych na podnoszenie kwalifikacji przez specjalistów. • Rozpad związków (rozwoły, separacje, wyjazdy za granicę). • Wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży, konsumpcjonizm, narastająca przemoc.
--	---

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

CEL GŁÓWNY: Stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia rodzin oraz promowanie instytucji rodziny jako podstawowej komórki społecznej.

CELE OPERACYJNE:

- 1) Tworzenie nowych oraz rozwijanie dotychczasowych form pomocy rodzinie.
- 2) Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży z terenu Gminy, a także kształtowanie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny.
- 3) Wzrost kompetencji zawodowych kadry pracującej z dzieckiem i rodziną.
- 4) Zabezpieczenie pobytu dzieci w pieczy zastępczej oraz podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

Cel operacyjny nr 1: Tworzenie nowych oraz rozwijanie dotychczasowych form pomocy rodzinie.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
1.1.	Udzielanie rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej pomocy finansowej i rzeczowej	GOPS	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną. Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych, funduszu alimentacyjnego.
1.2.	Udzielanie wsparcia w ramach ustawy „Za życiem”	GOPS	Liczba rodzin objętych wsparciem
1.3.	Zapewnienie/kontynuacja poradnictwa rodzinnego: psychologicznego, prawnego, pedagogicznego w zakresie uzależnień, przeciwdziałania przemocy	GOPS, GKRPA, PCPR, PPP, MPW, placówki oświatowe	Liczba osób korzystających z poradnictwa. Liczba udzielonych porad.
1.4.	Poradnictwo i praca socjalna świadczona przez pracowników GOPS	GOPS	Liczba rodzin objętych pracą socjalną
1.5.	Kontynuowanie prowadzenia Mobilnego Punktu Pomocy dla osób potrzebujących	GOPS, GKRPA	Liczba osób, którym udzielono porad. Liczba udzielonych porad.
1.6.	Kontynuowanie programu dla rodzin wielodzietnych „Karta Dużej Rodziny”	GOPS	Liczba złożonych wniosków. Liczba wydanych kart.

Cel operacyjny nr 2: Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży z terenu Gminy, a także kształtowanie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
2.1.	Zapewnienie rodzinom wsparcia asystenta rodziny.	GOPS	Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.
2.2.	Promowanie i tworzenie rodzin wspierających oraz zapewnienie środków finansowych na ich funkcjonowanie.	GOPS, PCPR	Liczba rodzin objętych wsparciem. Liczba funkcjonujących rodzin wspierających.
2.3.	Organizacja wycieczki letniej i zimowej z programem profilaktycznym dla dzieci i młodzieży.	UG, GOPS, GKRPA, placówki oświatowe, NGO	Liczba dzieci korzystających z wycieczki z programem profilaktycznym
2.4.	Stałe rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.	Placówki oświatowe, GKRPA, UG, NGO, GCK, BP	Liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych. Liczba dostępnych zajęć.

2.5.	Realizacja w szkołach programów profilaktycznych związanych z tematyką uzależnień od substancji oraz zjawiskiem przemocy	Placówki oświatowe, GKRPA, GOPS,	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktycznych.
2.6.	Realizacja warsztatów/programów rozwijających umiejętności psychospołeczne dzieci i młodzieży.	Placówki oświatowe, GKRPA, GOPS, NGO	Liczba przeprowadzonych warsztatów/programów. Liczba uczestników.
2.7.	Organizowanie i współorganizowanie wydarzeń/impresz integrujących rodziny oraz promujących zdrowy tryb życia.	Placówki oświatowe, UG, GOPS, NGO, GCK, BP,	Liczba zorganizowanych wydarzeń. Liczba uczestników wydarzeń.
2.8.	Współorganizowanie warsztatów dla rodzin w zakresie wzmacniania kompetencji wychowawczych oraz właściwego wypełniania ról rodzicielskich.	Placówki oświatowe, GOPS, NGO, GKRPA, PCPR	Liczba uczestników warsztatów. Liczba zorganizowanych warsztatów.
2.9.	Udzielanie pomocy w formie stypendiów, zasiłków szkolnych.	UG	Liczba przyznanych stypendiów i zasiłków szkolnych.

Cel operacyjny nr 3: Wzrost kompetencji zawodowych kadry pracującej z dzieckiem i rodziną.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
3.1.	Udział w szkoleniach/warsztatach rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.	UG, GOPS, ZI, GKRPA	Liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach
3.2.	Organizowanie superwizji i wsparcia dla asystentów rodziny i pracowników socjalnych	GOPS, PCPR, ROPS	Liczba zorganizowanych superwizji. Liczba osób biorących udział w superwizjach.
3.3	Propagowanie idei wolontariatu i innych form aktywności społecznej	GOPS, UG, placówki oświatowe, NGO, BP, GCK	Liczba wolontariuszy

Cel operacyjny nr 4: Zabezpieczenie pobytu dzieci w pieczy zastępczej oraz podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
4.1.	Monitorowanie i ocena sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej	GOPS, PCPR	Liczba dokonanych okresowych ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.
4.2.	Podejmowanie współpracy z	GOPS, PCPR,	Liczba dzieci

	podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej	kuratorzy	powracających do rodzin biologicznych. Liczba spotkań zespołów ds. oceny sytuacji dziecka.
4.3.	Zabezpieczenie kosztów pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej, rodzinnym domu dziecka	UG, GOPS	Liczba świadczeń. Wysokość poniesionych nakładów finansowych.
4.4.	Prowadzenie pracy z rodziną biologiczną w celu powrotu dziecka z pieczy zastępczej.	GOPS	Liczba rodzin, z których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej, objętych wsparciem asystenta rodziny.

ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu Wspierania Rodziny w Gminie Gródek na lata 2023-2025 są mieszkańcy Gminy, w szczególności:

- rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
- rodziny, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej,
- rodziny przeżywające kryzys,
- rodziny, w których występuje przemoc domowa, dotknięte są uzależnieniami od alkoholu, narkotyków lub innych substancji oraz zmagającymi z uzależnieniami behawioralnymi.

Program kierowany jest także do przedstawicieli instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i młodzieży.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania Programu Wspierania Rodziny w Gminie Gródek na lata 2023-2025 finansowane będą z następujących źródeł:

- środków własnych Gminy Gródek,
- środków samorządu powiatu,
- Środków własnych podmiotów zaangażowanych w realizację Programu,
- środków finansowych z funduszy zewnętrznych, np. projekty unijne, itp.

SYSTEM MONITORINGU I EWALUACJI PROGRAMU

Monitoring realizacji Programu Wspierania Rodziny w Gminie Gródek na lata 2023-2025 będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu danych będących w posiadaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku jako koordynatora Programu i jednocześnie instytucji go realizującego. Dodatkowo będą pozyskiwane informacje od innych instytucji i podmiotów w zakresie wskazanym w Programie. Działania wyznaczone do realizacji będą obszarami podlegającymi monitorowaniu. Zgodnie z art., 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w terminie do dnia 31 marca każdego roku Wójt Gminy Gródek składa Radzie Gminy Gródek roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

WSKAŹNIKI MONITORINGOWE

Wskaźniki monitoringowe (policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie), określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Zarówno monitoring jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione wskaźniki monitoringowe.

Tabela 9. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów

Lp.	Cel operacyjny	Wskaźnik	Wartość bazowa (w 2021 roku)	Wartość docelowa (w 2025 roku)
1.	Tworzenie nowych oraz rozwijanie dotychczasowych form pomocy rodzinie.	Liczba rodzin objętych pracą socjalną.	253	min. 200
		Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej.	4	do 10
		Liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny.	7	do 12
		Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe.	204	min. 200

		Liczba asystentów rodziny	1	1
2.	Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży z terenu Gminy, a także kształtowanie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny	Liczba rodzin wspierających.	0	1
		Liczba zorganizowanych warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	0	1
		Liczba rodziców biorących udział w szkoleniach/warsztatach z zakresu profilaktyki problemowej.	b.d.	powyżej 100
		Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktycznych.	b.d.	powyżej 200
3.	Wzrost kompetencji zawodowych kadry pracującej z dzieckiem i rodziną.	Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów dla pracowników zajmujących się wspieraniem rodziny.	2	powyżej 3
		Liczba asystentów rodziny i pracowników socjalnych objętych superwizją.	0	5
4.	Zabezpieczenie pobytu dzieci w pieczy zastępczej oraz podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	4	do 10
		Liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych.	0	do 10

Źródło: Opracowanie własne

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie Gminy Gródek na mapie powiatu białostockiego	8
---	---

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Gródek w latach 2019-2021	9
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących Gminę Gródek na przestrzeni 2019-2021	9
Wykres 3. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Gródek w latach 2019-2021	13
Wykres 4 . Liczba dzieci i młodzieży korzystających z posiłku w latach 2019-2021.....	16
Wykres 5. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2019-2021	16
Wykres 6. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w latach 2019-2021	17
Wykres 7. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2019-2021	19
Wykres 8. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” w latach 2019-2021	20
Wykres 9. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2019-2021	22

SPIS TABEL

Tabela 1. Przyrost naturalny w Gminie Gródek na przestrzeni lat 2019-2021	10
Tabela 2. Udział ludności Gminy Gródek według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w lata 2019-2021	10
Tabela 3. Liczba rodzin objętych pracą socjalną w Gminie Gródek oraz wskaźnik pracy socjalnej na przestrzeni lat 2019-2021	14
Tabela 4 . Powody przyznawania pomocy społecznej w 2021 roku	14
Tabela 5 . Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2021 roku	15
Tabela 6. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz kwota odpłatności w latach 2019-2021	17
Tabela 7. Liczba rodzin korzystających z Karty Dużej Rodziny	18
Tabela 8. Liczba założonych „Niebieskich Kart” przez poszczególne instytucje	20
Tabela 9. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów	28

Uzasadnienie

Obowiązek uchwalenia 3-letniego programu dotyczącego wspierania rodziny wynika z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2022 r. poz. 447 i 1700).

Przywoływany przepis mówi, że opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny należy do zadań własnych gminy. Program winien być przyjęty przez Radę Gminy w formie uchwały.

„Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Gródek na lata 2023-2025” adresowany jest do rodzin nie radzących sobie z wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a także do rodzin, które wyrażają wolę współpracy na rzecz odzyskania opieki nad dziećmi objętymi instytucjonalną lub rodzinną pieczą zastępczą. Problemy związane ze sprawowaniem opieki nad dziećmi stanowią istotną przyczynę ubiegania się o pomoc.

Cele jakie stawia przed sobą Program ukierunkowane są przede wszystkim na zapobieganie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, aktywizowanie rodzin do podejmowania działań wzmacniających prawidłowe wypełnianie funkcji rodzicielskich, niwelowanie deficytów osłabiających funkcjonowanie rodziny, a także tworzenie warunków pozwalających na powrót dzieci objętych pieczą pod opiekę rodziców.